

۲۰۱۸/۰۷/۳۱

روزنامه مدنیّت

عمران خان چهره جدید سیاستی در پاکستان

عمران خان چهره جدید و چهره بیرون از حلقه های سنتی سیاست پاکستان، سیاست پاکستان را در دست گرفت. عمران خان که زاده شهر لاهور و از قوم پشتون است، خود را بیش از آنکه یک سیاست مدار نشنالیست تعریف کند، یک پاکستانی می داند. برای همین است که او در این انتخابات اقلیت های قومی بلوچ و هزاره را نیز با خود داشت.

عمران رهبر حزب «تحریک انصاف» پاکستان، در پی انتخابات سراسری پاکستان روز پنجشنبه ۴ اسد اعلام کرد که پیروز میدان است. عمران خان در اولین بیانیه ویدیویی خود، نکات قابل توجهی را در سیاست داخلی و خارجی پاکستان خاطر نشان ساخت.

او تاکید کرد که قربانی سیاست نخواهد شد و در فرصت پیش آمده آرزوی «پاکستان نوین» را محقق خواهد ساخت. او علاوه کرد که اگر هند در بهبود روابط با پاکستان یک قدم بردارد، پاکستان دو قدم بر خواهد داشت.

وی خطاب به مردم پاکستان تصریح کرد که من به شما تعهد می دهم که همان عمران خانی باشم که از دارایی های شما حفاظت خواهد کرد و سیستم حکومتی اریستوکراسی (اشرافی) را تغییر خواهد داد.

هرچند عمران خان هنوز حرف مشخصی در خصوص روابط افغانستان و پاکستان نگفته، اما پیروزی او اینجا در کابل، چشم انداز نو را در مناسبات پیچیده و پر از اختلافات اسلام آباد - کابل گشوده است.

عمران خان تا کنون بارها سیاست امریکا در منطقه را انتقاد کرده و حضور نیروهای امریکایی در افغانستان را نیز مورد انتقاد های تند قرار داده است. او در جریان کمپین های انتخاباتی اش، بارها در برابر سیاست دونالد ترامپ در قبال پاکستان عکس العمل های تندی نشان داده است؛ اما نمی توان عوام فریبی های دوران کمپین و مسؤلیت در کرسی سیاست کشور را یکی حساب کرد.

عمران خان بارها بر خاستگاه های تندروی در پاکستان نیز انتقاد کرده و اکنون برداشتن سیستم دوگانه آموزشی مدارس دینی و مکاتب مدرن را از اولویت های کاری خود توصیف کرده است.

آنچه در کابل مایه دلگرمی شده، این است که عمران خان دست کم در سه نکته با سیاست گذاران قبلی پاکستان دیدگاه متفاوت دارد.

۱ - عمران خان ساختن پاکستان نوین را در دستور کار خود دارد؛ ساختن پاکستان نوین بدون اصلاح و تغییرات گسترده در حوزه های داخلی و مناسبات منطقه یی و همسایگان یک ادعای بیهوده یی بیش نخواهد بود. او اگر بخواهد، اقتصاد ورشکسته شده پاکستان را ترمیم کند، بعد از اصلاحات داخلی نیازمند بهبود روابط اقتصادی و تجاری با کشورهای منطقه به خصوص با افغانستان و هند است.

امروزه پروژه های منطقه یی و چند ملیتی اند که بهبود اقتصادی و رفاه را به میان می آورند و افغانستان در سال های اخیر با توجه به پروژه های کاسا ۱۰۰۰، تاپی و توتاپ و ممکن چندین پروژه دیگر ظرفیت فوق العاده را در بهبود اقتصاد منطقه یی پیدا کرده و پاکستان بیش از هر کشور دیگری به اکمال و حمایت از این پروژه ها وابسته است.

۲ - پاکستان نمی تواند از شر تروریزم خلاصی یابد، مگر اینکه با ائتلاف منطقه یی و جهانی ضد تروریزم هم آهنگ شود و در این حوزه کسب اعتماد دو همسایه مهم پاکستان؛ افغانستان و هند لازم و ضروری است. شعار آقای عمران خان مبارزه با تندروی های مذهبی و مبارزه با خاستگاه های تندروی در خاک پاکستان است.

۳ - عمران از تباری است که تروریزم بیش از هر کس دیگری به آن آسیب زده است. وزیرستان شمالی سال هاست که لانه و پرورشگاه گروه های تندرو اسلامی شده است. این گروه ها به همان میزان که خساراتی را بر افغانستان و هند وارد کرده اند، به همان پیمان به امنیت ملی پاکستان آسیب زده و مناسبات پاکستان را با کشورهای همسایه تیره ساخته است.

همین دو هفته پیش (۱۳ جون در بلوچستان) بود که یک حمله انتحاری در پاکستان در جریان کمپین های انتخاباتی بیش از ۱۳۰ تن کشته به جا گذاشت.

هرچند در فعالیت های تروریستی سال های اخیر در یک محاسبه عام کشوری به نام پاکستان متضرر شده، ولی در یک محاسبه عمیقتر، پشتون های پاکستان بیش از هر گروه قومی دیگر از تروریزم رنج برده و متحمل خسارات هنگفت جانی و مالی شده اند.

عمران خان یک چهره غیر نشنالیستی قومی از خود به نمایش گذاشته است، اما او نمی تواند در قبال هم تباران خود در داخل پاکستان و بیرون از خط دیورند بی اعتنا باشد. از این سبب است که برخی از تحلیل گران باورمندند که پیروزی عمران خان بازار مذاکره افغانستان با طالبان را گرم تر خواهد ساخت و عرصه برای گروه های تروریستی در خاک پاکستان نیز تنگ خواهد شد.

در کنار دیدگاه های مثبت، دیدگاه منفی نیز در قبال پیروزی عمران وجود دارد؛ در حالیکه عمران خان به عنوان اولین پشتون (پشتون ها در پاکستان نسبتن اقلیت هستند) صدراعظم پاکستان می شود، احزاب پشتون ملی گرای قومی پاکستان کرسی های زیادی را از دست داده اند. در عین حال عمران خان از چهره های جدید سیاست پاکستان از قوم پشتون است که داعیه ملی گرایی قومی ندارد و آن را مردود می داند. به این لحاظ برخی به این باورند که رسیدن یک پشتون به کرسی صدارت پاکستان بیش از آنکه یک امتیاز سیاسی باشد، تزویری است که به دست ISI برای سرکوب جنبش های پشتونی و خواست های سیاسی احزاب ملی گرای پشتون روی میدان آمده است.

با این اوصاف نمی توان بر بهبود روابط افغانستان و پاکستان دلی گرم داشت و از حکومت ملکی پاکستان ولو به رهبری عمران خان توقع مبارزه صادقانه با تروریسم را داشت؛ زیرا چهار دهه تجارب ثابت ساخته که خطوط اساسی سیاست داخلی و سیاست خارجی پاکستان در اختیار اردو و سازمان اطلاعات مرکزی پاکستان قرار دارد. به خاطر داریم که در اواخر سال ۲۰۰۸ وقتی آصف علی زرداری به ریاست جمهوری پاکستان رسید نیز موجی از خوش بینی ها در میان سیاست مداران افغانستان و به خصوص تیم آقای کرزی ایجاد شده بود. در آن روزها به مردم چنین القا می شد که دیگر مشکلات افغانستان تمام است و آقای زرداری بنیان گذار بهبود روابط افغانستان و پاکستان خواهد بود و پس از این پاکستان به امور داخلی افغانستان به هیچ وجه مداخله نخواهد کرد.

اما تجربه خلاف همه این خوش باروی ها بود و درست در نیم دهه اخیر افغانستان و پاکستان سردترین رابطه خود را تجربه کرده است که در چند مورد به جنگ های خفیف مرزی انجامید و فوج پاکستان بر مناطق مرزی افغانستان هزاران راکت پرتاب کرد.

حالا با آمدن عمران خان به عنوان صدراعظم پاکستان می توان بر صلح و بهبود روابط منطقه پی امیدوار بود و برنامه ها و تلاش های وی را حمایت کرد، اما تا زمانی که قدرت در دست فوج و سازمان اطلاعات مرکزی پاکستان باشد، احتمال تطبیق داعیه اصلاحات داخلی پاکستان و توقع اصلاحات سیاست خارجی آن خیلی پایین به نظر می رسد.

روزنامه راه مدنیت/ سرمقاله

